

8. POGlavJE: USTVARJALNOST IN KULTURA

8.1 Splošno ozadje

Glavni trendi v ustvarjalnosti mladih in sodelovanju v kulturi

[Resolucija o nacionalnem programu za mladino 2013–2022](#) je bila sprejeta leta 2013. Program vsebuje posebni sklop za kulturno, ustvarjalnost, dediščino in medije ter poudarja pomembnost »sistemske kulturne vzgoje in kako je za kulturo ključnega pomena njeno vključevanje v vse nivoje izobraževanja, kot tudi da lahko otroci in mladina dostopajo do javne kulturne infrastrukture«. Kljub temu pa sistemski ukrepi še vedno zgolj posredno vplivajo na kulturo in ustvarjalnost mladih. Mladina se prav tako prijavlja za ista financiranja kot ostali akterji, vendar je njeno izhodišče pogosto slabše, saj nima primernih veščin ali sposobnosti za pridobivanje javnih finančnih sredstev. Program opredeljuje individualne sistemske ukrepe, ki ciljajo neposredno na mlade, s katerimi jim ponudi možnost za pridobivanje javnih financ za svoje aktivnosti zaradi njihovega pomanjkanja znanj in veščin (mladinski sektor se večinoma financira prek javnih razpisov) (glej tudi nacionalno [poročilo](#)).

Kulturne ustanove tako na državni kot lokalni ravni ter v vseh spektrih kulturnega življenja mladim nudijo dostop do prostorov, kjer lahko ustvarjalno preživijo svoj prosti čas in jim tako dajo na voljo številne kulturne dejavnosti, v katere se lahko vpišejo in v njih aktivno sodelujejo. Veliko tovrstnih aktivnosti je finančno dostopnih z državno ali lokalno finančno podporo in/ali prek prostovoljstva umetnikov in strokovnih delavcev v kulturnih ustanovah, določene dejavnosti, namenjene mladim, pa so brezplačne, saj mladostniki začnejo brez ustreznih znanj in veščin za pridobivanje javnih sredstev.

Večja razvojna raven posameznih ustanov in objektov, namenjenih predvsem mladim, je še danes značilna le za večja mestna središča, kot je prestolnica. Kot že znano, pa po drugi strani v preostali Sloveniji lokalni mladinski centri predstavljajo edino praktično obliko mladinske infrastrukture in zagotavljajo večino aktivnosti za mlade (glej prejšnje nacionalno [poročilo](#)).

[Ministrstvo za kulturo](#) je leta 2015 izvedlo raziskavo o [odnosu do materne jezika in kulture](#), aprila 2017 pa še o [odnosu do kulture/udejstvomvanju v kulturi](#). Nobena sicer ni bila opravljena zgolj na mladini, saj sta se obe osredotočili na splošno prebivalstvo.

Glede na delež zaposlenih v kulturi in kulturnem turizmu (3,6 %) je Slovenija med najvišje uvrščenimi evropskimi državami, in sicer na četrtem mestu (glej 4. poglavje [Končnega poročila za ciljni raziskovalni projekt](#)). Slovenija izstopa tudi po:

- odstotku visoko izobraženih v kulturi (47,4 %, medtem ko je povprečje vseh sektorjev 21 %),
- deležu zaposlenih za določen čas (30,7 %, kar je največ med sodelujočimi državami) in
- deležem zaposlenih za polovični delovni čas (18,3 %, pri čemer je takih v kulturi kar dvakrat več kot v drugih gospodarskih panogah).

Tako kot številne druge države se tudi Slovenija sooča s pomanjkanjem podatkov o ustvarjalni in kulturni industriji. [Statistični urad Republike Slovenije](#) ne spremlja ustvarjalne industrije kot panoge, zaradi česar jo težje podrobneje analizirajo ali primerjajo v mednarodnem merilu, da o raziskavi trendov in politik, povezanih z mladimi, niti ne govorimo. Kljub temu pa določene obsežne mednarodne študije (denimo UNCTAD, Evropsko poročilo o konkurenčnosti in KEA) nekatere podatke obravnavajo tudi za Slovenijo.

Glavni pojmi

[Samozaposleni v kulturi](#) so ustvarjalci, vključeni v neodvisni strokovni poklic v kulturi. Za mnoge umetnike je to prva oblika statusa.

[Ljubiteljska kultura](#) je edinstven pojav tako v Sloveniji kot mednarodno. Približno 110.000 ljudi dela v različnih kulturnih društvih po državi, pri čemer letno organizirajo okoli 25.000 dogodkov za skupno 4 milijone obiskovalcev. Na ljubiteljski ravni deluje več (akademiških) pevskih zborov, folklornih skupin, muzikalov, gledaliških skupin ipd. – vse na osnovi prostovoljstva in dostopno celotni javnosti.

8.2 Upravljanje

Upravljanje

Glavni akter, ki je v vladi Republike Slovenije odgovoren za urejanje zadev javnega interesa na področju kulture, je [Ministrstvo za kulturo](#).

Drugi akterji so:

- [Javni sklad RS za kulturne dejavnosti](#).
- [Javna agencija za knjigo Republike Slovenije](#) je organ, ki ga ureja javno pravo in ga je ustanovila Vlada Republike Slovenije. Izvaja strokovne, razvojne in izvršilne naloge, povezave z vpeljevanjem strateških dokumentov in direktiv na področju knjig, poleg tega pa tudi vodi dejavnosti, ki spodbujajo razvoj knjig, in druge aktivnosti v javnem interesu, ki jih določa zakon.
- Namen [Slovenskega filmskega centra](#) je omogočiti primerne pogoje za filmsko, avdio-video in kinematografsko dejavnost ter tako spodbuditi ustvarjalnost na področju filma in avdio-video umetnosti v Sloveniji.
- [Zavod za varstvo kulturne dediščine](#) je javni zavod, ki izvaja strokovne in administrativne naloge na področju ohranjanja nepremične, premične in žive kulturne dediščine.
- [Muzeji in galerije](#) (glej [seznam](#)). Določeni muzeji organizirajo delavnice in programe za mladino in srednje šole.
- Knjižnice (glej [seznam](#)). Slovenske knjižnice so dobro obiskane.
- [Gledališča](#).
- Center za kreativnost je bil ustanovljen junija 2017 kot del projekta za spodbujanje nadaljnega razvoja kreativne in kulturne industrije v Sloveniji. Center upravlja [Muzej za arhitekturo in oblikovanje](#).

Ostale sodelujoče organizacije:

- [Kinoteka](#). Kinoteka svoje dejavnosti izvaja prek štirih oddelkov: programski, arhivski, muzejski ter raziskovalni in založniški, ki ureja tudi knjižnico in mediateko. Poleg tega Kinoteka izdaja tudi filmsko revijo Ekran.
- [Asociacija](#) želi zagotoviti trajnostne pogoje za strokovno delovanje nevladnih organizacij in neodvisnih umetnikov na področju umetnosti in kulture, poleg tega pa je njen cilj tudi izboljšati njihov položaj v sistemu. Neformalno je mreža začela delovati že leta 1992, danes pa gre za strokovno koordinirano sodobno spodbujanje in storitveno organizacijo.

- [Bunker](#) je neprofitna organizacija za realizacijo in organizacijo kulturnih dogodkov.

Ker je ustvarjalna in kulturna industrija v Sloveniji še vedno precej šibka, se nihče od omenjenih akterjev ne osredotoča na vprašanja mladih.

Medsektorsko sodelovanje

[Resolucija o nacionalnem programu za mladino 2013–2022](#) vsebuje poseben sektor za kulturo in ustvarjalnost. Različni javni akterji delujejo glede na različne prednostne podsektorje.

- Prioritetno podpodročje 1: Nudi pogoje za izboljšanje sodelovanje mladih v kulturi. Zajema sodelovanje med Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvom za kulturo.
- Prioritetno podpodročje 2: Mladim zagotavlja pogoje za lažji dostop do kulturne dediščine in njihovo aktivno udejstvovanje v projektih, ki zadevajo dediščino. Zajema sodelovanje med Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvom za kulturo.
- Prioritetno podpodročje 3: Nudi pogoje za boljši dostop do aktivnega kulturnega ustvarjanja mladih, in sicer v obliki nenehnega neformalnega izobraževanja na več umetniških področjih. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvo za kulturo sodelujeta z Javnim skladom za kulturne dejavnosti.
- Prioritetno podpodročje 4: Nudi prostorske in tehnične pogoje (infrastruktura, ipd.) za umetniško izražanje mladine za spoznavanje in obravnavanje dediščine. Lokalne skupnosti sodelujejo z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvom za kulturo. Sodeluje tudi Javni sklad za kulturne dejavnosti.
- Prioritetno podpodročje 5: Podsektor v korist narodnih skupnosti bivše Socialistične federativne republike Jugoslavije v Republiki Sloveniji ter drugih narodnih manjšin in ranljivih skupin, prek katerega želijo zagotoviti dostop do kulture mladim iz avtohtonih etničnih skupin, romske skupnosti in skupnosti iz Deklaracije Republike Slovenije. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvo za kulturo sodelujeta z Javnim skladom za kulturne dejavnosti.
- Prioritetno podpodročje 6: Gre za razvoj bralne pismenosti. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvo za kulturo sodelujeta z Zavodom RS za šolstvo, Pedagoškim inštitutom, Andragoškim centrom Slovenije in Javno agencijo za knjigo RS.
- Prioritetno podpodročje 7: Spodbujanje branja in sistematičnega razvoja bralne kulture. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvo za kulturo sodelujeta z Zavodom RS za šolstvo in Javno agencijo za knjigo RS.
- Prioritetno podpodročje 8: Vključuje razvoj in promocijo medijske pismenosti in pripravo izvedbenega načrta na tem področju. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvo za kulturo sodelujeta z Zavodom RS za šolstvo.
- Prioritetno podpodročje 9: Vključuje strokovna usposabljanja za strokovnjake na področju izobraževanja, in sicer o bralni in medijski pismenosti ter inovativnih pristopih v vzgoji in likovni vzgoji, poleg tega pa spodbuja raziskave, ki na tem področju potekajo na državni ravni. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstvo za kulturo in Zavod RS za šolstvo sodelujejo z Javno agencijo za knjigo RS in Pedagoškim inštitutom.
- Prioritetno podpodročje 10: Kultura in umetnost kot učna predmeta z njima primernim mestom v celotnem izobraževalnem sistemu. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvo za kulturo sodelujeta z Zavodom RS za šolstvo in Pedagoškim inštitutom.

[Osnutek strategije s področja oblikovanja](#) govori o določenih idejah in pobudah, ki še niso uresničene.

8.3 Državna strategija za ustvarjalnost in kulturo mladih

Obstoj državne strategije

Na državni ravni ni uveljavljene koherentne strategije za ustvarjalnost in kulturo mladih.

Trenutno je v veljavi ena državna strategija na področju kulture, in sicer [Nacionalni program za kulturo 2014–2017](#). Gre za strateški instrument načrta razvoja kulturne politike. Kljub temu pa program ne naslavlja ustvarjalnosti in kulture mladih kot take, temveč ponuja splošno strategijo na področju kulture. Določeni ukrepi zajemajo tudi mladino, vendar pa noben ukrep ni namenjen mladim ter njihovi ustvarjalnosti in kulturi. Sodelovanje in vzgoja mladih sta opisani v poglavju o vzgoji in usposabljanju na področju kulture.

[Resolucija o nacionalnem programu za mladino 2013–2022](#) vključuje tudi poglavje o kulturi, ustvarjalnosti, dediščini in medijih.

Področje in vsebina

V okviru [Nacionalnega programa za kulturo 2014–2017](#) so mladini namenjeni naslednji ukrepi:

- Večja dostopnost kakovostnih gledaliških produkcij. Z ukrepom spodbujajo projekte mladih producentov, avtorjev in režiserjev ter vključevanje produkcije mladih ustvarjalcev v programe javnih zavodov in nevladnih organizacij.
- Boljša organizacija baleta in arhiviranje slovenske baletne dediščine. Omogoča ustanovitev baletnega ansambla za mlade baletnike.
- Boljši položaj glasbenikov in baletnikov. Podpira koncertne cikle, prek katerih bi se lahko predstavili predvsem mladi in nadarjeni ustvarjalci, s čimer bi pridobili znanja in priložnosti zaposlovanja za mlade umetnike in ustvarjalce na področju glasbe in baleta.
- Vsaj 100 medsektorskih razvojnih projektov, namenjenih promociji ljubiteljske kulture kot pomembnega dejavnika pri ustvarjanju kreativne družbe. Gre za ciljno usmerjeno podporo kulturnim projektom, ki povezuje vzgojno-izobraževalne zavode in dviguje kakovost kulturno-umetnostne vzgoje otrok in mladine.
- Uvesti koherentni kulturno-umetnostni vzgojni sistem z dolgoročnim načrtovanjem, ki temelji na kakovostnih kulturnih produkcijah. Z njim želijo izboljšati kulturno-umetnostno vzgojo med mladimi od 15. leta starosti, s čimer bi povečali tudi njihovo sodelovanje v kulturi in se osredotočili predvsem na programe, ki bi jih pripravljali mladi. Spodbuja tudi kulturno-umetnostne dejavnosti kot kakovostno preživljanje prostega časa za otroke in mladostnike ter se osredotoča na otroke in mlade iz družbeno šibkejših družin (ukrepi na področju socialnega dela na lokalni in državni ravni).
- Vsaj enkrat letno otrokom in mladim v okviru formalnega izobraževanja omogočiti program na področju filma v [Art Kino mreži](#) ali [Slovenski kinoteki](#).
- Kulturni in izobraževalni koncertni cikli za dijake in študente. Z ukrepom podpirajo kulturne programe za aktivnejše občinstvo dijakov in študentov na kakovostnih koncertih ter sodelovanje med fakultetami in drugimi študentskimi zavodi z namenom okrepite poslušanje kakovostne glasbe med dijaki in študenti.

- Do leta 2017 aktivno sodelovanje četrte slovenskih izobraževalnih ustanov v nacionalnem medsektorskem projektu, imenovanem Teden kulturne dediščine. Projekt spodbuja inovativne in sodobne prijeme pri vključevanju dediščine tako v izobraževalnem procesu kot širše.
- V okviru formalnega in neformalnega izobraževanja se otrokom in mladostnikom nudi kakovostno vzgojo o arhitekturi, vključno z oblikovanjem, krajinsko arhitekturo, urbanistiko, prostorskim načrtovanjem ali gradbeništvom. S tem podpirajo kulturno-umetnostne projekte, ki otrokom in mladim zagotavljajo kakovostno vzgojo na področju arhitekture in oblikovanja.
- Pet medsektorskih projektov omrežja za kulturno-umetnostno vzgojo v okviru projekta Kulturna šola. Kulturno-umetnostno vzgojo bi morali vključiti v učne načrte ter otrokom in mladim ponuditi možnost, da spoznajo vsa področja kulture, predvsem pa tista, ki niso dovolj dobro zastopana znotraj šolskih programov.
- Boljše priložnosti za samozaposlitev in zaposlitev v vseh sferah kulture in s poudarkom na mladih ustvarjalcih. S tem podpirajo predvsem programe usposabljanja za mlade, in sicer tako, da znanja starejših (mentorjev) prenašajo na mladostnike, ki se prvič vključujejo na trg delovne sile. Ukrep nudi tudi podporo, namenjeno mladim samozaposlenim in njihovim prvim projektom.

[Resolucija o nacionalnem programu za mladino 2013–2022](#) naslavlja naslednje najpomembnejše prednostne ukrepe (in njihove kazalnike):

Cilj: Skrb za razpoložljive visokokakovostne kulturne storitve in sodelovanje mladih v kulturi

1. Nuditi pogoje za izboljšanje sodelovanja mladih v kulturi. Kazalniki: povečati delež kakovostnih programov in projektov, v katerih so mladi aktivno vključeni, povečati delež programov in projektov, ki jih pripravljajo mladi (bodisi dijaki/študenti, zaposleni, samostojni kulturni delavci bodisi prostovoljci).
2. Mladim zagotoviti pogoje za lažji dostop do kulturne dediščine in njihovo aktivno udeleževanje v projektih, ki zadevajo dediščino. Kazalniki: število izvedenih projektov, v katerih aktivno sodelujejo mladi vseh starosti z različnimi socialnimi ozadji v izobrazbi in varovanju kulturne dediščine, vključevanje različnih področij, nepremične, premične in žive dediščine v učni načrt (v okviru obveznih/izbirnih predmetov in obšolskih dejavnosti).
3. Nuditi pogoje za boljši dostop do aktivnega kulturnega ustvarjanja mladih, in sicer v obliki nenehnega neformalnega izobraževanja na več umetniških področjih. Kazalnik: število novih kakovostnih in stalnih oblik izobraževanja (število novih področij).
4. Nuditi prostorske in tehnične pogoje (infrastruktura, ipd.) za umetniško izražanje mladine za spoznavanje in obravnavanje dediščine. Kazalniki: povečano število primerno urejenih in umeščenih prostorov, kjer lahko mladi ustvarjajo in delujejo v umetniških dejavnostih, boljša geografska pokritost mladinskih centrov in drugih primerno urejenih prostorov za mlade.
5. Zagotoviti dostop do kulture mladini iz avtohtonih etičnih skupin, romske skupnosti in skupnosti iz Deklaracije Republike Slovenije o položaju narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji in drugih manjšin in ranljivih skupin, njeno aktivno in ustvarjalno vlogo v razvoju svoje kulture, enakovredno sodelovanje v kulturnem življenju in kakovostno integracijo. Kazalnik: število kulturnih projektov, ki vključujejo mlade iz avtohtonih narodnih skupnosti, romske skupnosti, skupnosti iz Deklaracije ter drugih manjšin in ranljivih skupin (ali so namenjeni njim).

Cilj: Skrb za pismenost v Sloveniji, druge matere jezike in tuje jezike, medijska pismenost

6. Razvoj bralne pismenosti. Kazalniki: vse boljši rezultati mednarodnih raziskav pismenosti in rezultati državnih izpitov, ki zajemajo pismenost (srednješolska matura).
7. Spodbuditi branje in sistematični razvoj bralne kulture. Kazalnik: sodelovanje mladih v projektih bralne kulture: bralna značka, Cankarjevo tekmovanje in drugi bralni projekti (pismenost v družini ipd.).
8. Razvoj in promocijo medijske pismenosti in pripravo izvedbenega načrta na tem področju. Kazalniki: snovanje izhodišč za vpeljevanje ukrepov za razvoj in promocijo medijske pismenosti, izvedba teh izhodišč, vpeljava medijske pismenosti v osnovnošolske in srednješolske programe ter priprava programov za vseživljenjsko učenje na področju medijske pismenosti.
9. Strokovna usposabljanja za strokovnjake na področju izobraževanja o bralni in medijski pismenosti ter inovativnih pristopih v vzgoji in likovni vzgoji, spodbujati raziskave, ki na tem področju potekajo na državni ravni. Kazalnik: število raziskav na tem področju.

Cilj: Kultura in ustvarjalnost sta v družbi spoznani kot temelji splošne izobrazbe posameznika

10. Kultura in umetnost kot učna predmeta z njima primernim mestom v celotnem izobraževalnem sistemu. Kazalnik: vključevanje različnih področij umetniške in kulturne dediščine v učni načrt (obvezni/izbirni predmeti).

Odgovorni organ za izvedbo strategije

V okviru [Nacionalnega programa za kulturo 2014–2017](#) so za izvedbo odgovorni naslednji organi:

- Večja dostopnost kakovostnih gledaliških produkcij
 - Obdobje med letoma 2014 in 2017 še nima natančnega financiranja ukrepov, vendar pa nacionalni program predvideva sredstva v okviru razpoložljivih virov.
 - Ukrepi predvidevajo spremljanje števila podprtih projektov mladih producentov, avtorjev in režiserjev.
 - Za izvedbo so odgovorni [Ministrstvo za kulturo](#), lokalne skupnosti in organi.
- Boljša organizacija baleta in arhiviranje slovenske baletne dediščine.
 - Obdobje med letoma 2014 in 2017 še nima natančnega financiranja ukrepov, vendar pa je predviden sklad v okviru razpoložljivih možnosti ter dodatnih 50.000 EUR letno s strani evropskih skladov.
 - Ukrepi zajemajo spremljanje števila mest za mlade v ansamblu in brezposelne baletne plesalce v projektih.
 - Za izvedbo ukrepa je odgovorno Ministrstvo za kulturo.
- Boljši položaj glasbenikov in baletnikov
 - Obdobje med letoma 2014 in 2017 še nima natančnega financiranja ukrepov, vendar pa program določa predvideni sklad v okviru razpoložljivih možnosti ter dodatnih 300.000 EUR letno s strani evropskih skladov.
 - Ukrepi vključujejo:
 - spremljanje števila naročenih kakovostnih del slovenskih skladateljev in koreografov,
 - delež mladih, predvsem nadarjenih ustvarjalcev,
 - več projektov za pridobivanje znanj in priložnosti zaposlovanja za mlade na področju glasbe in baleta ter

- število primernih koncertnih ciklov vseh glasbenih zvrsti za predstavitev mladih, predvsem nadarjenih ustvarjalcev.
- Za izvajanje ukrepov so odgovorni Ministrstvo za kulturo, [Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo](#), [Urad RS za intelektualno lastnino](#), [Urad RS za mladino](#), organizacije za kolektivno upravljanje z avtorskimi pravicami, javne ustanove na področju glasbe in baletne umetnosti ter [RTV Slovenija](#).
- Boljša dostopnost kakovostne likovne umetnosti
 - Spremljanje teh ukrepov zajema naslednje kazalnike:
 - povečan delež mladih obiskovalcev do 20. leta starosti
 - Obdobje med letoma 2014 in 2017 še nima natančnega financiranja ukrepa, vendar pa program določa predvideni sklad v okviru razpoložljivih možnosti ter dodatnih 187.261 EUR letno s strani evropskih skladov.
 - Za izvedbo so odgovorni Ministrstvo za kulturo, lokalne skupnosti in organi.
- Vsaj 100 medsektorskih razvojnih projektov, namenjenih promociji ljubiteljske kulture kot pomembnega dejavnika pri ustvarjanju kreativne družbe
 - Za obdobje med letoma 2014 in 2017 predvidevajo približno 70.000 EUR letno, namenjenih izvajanju ukrepov, in sicer v okviru razpoložljivih možnosti, ter dodatnih 24.000 EUR letno s strani evropskih skladov, namenjenih stipendiranju.
 - Za izvedbo so odgovorni Ministrstvo za kulturo, [Javni sklad RS za kulturne dejavnosti](#) ter [Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport](#).
- Uvesti koherentni kulturno-umetnostni vzgojni sistem z dolgoročnim načrtovanjem, ki temelji na kakovostnih kulturnih produkcijah
 - Program ne določa javnega financiranja.
 - Ukrepi zajemajo spremljanje priprave in izvedbe nacionalnega pilotnega projekta, s katerim bi otroci in mladostniki lahko delali s kulturnimi ustanovami, delež programov ali projektov, ki aktivno vključujejo mlade od 15. leta starosti in se zavzemajo za medsektorsko ponudbo kulturno-umetnostne vzgoje, vključno z udeleženci iz socialno šibkejših skupin.
 - Za izvedbo so odgovorni Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, lokalne skupnosti in organi ter [Slovenska nacionalna komisija za UNESCO](#).
- Vsaj enkrat letno otrokom in mladim v okviru formalnega izobraževanja omogočiti program na področju filma v [Art Kino mreži](#) ali [Slovenski kinoteki](#)
 - Za obdobje med letoma 2014 in 2017 predvidevajo 100.000 EUR letno, namenjenih izvajanju ukrepov, in sicer v okviru razpoložljivih možnosti ter sredstev evropskih skladov.
 - Za izvedbo so odgovorni Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, [Slovenski filmski center](#), Slovenska kinoteka, lokalne skupnosti in organi.
- Kulturni in izobraževalni koncertni cikli za dijake in študente
 - Za obdobje med letoma 2014 in 2017 predvidevajo 50.000 EUR letno, namenjenih izvajanju ukrepov.
 - Ti ukrepi vključujejo:
 - spremljanje števila kulturnih programov kakovostnih koncertnih dogodkov, kjer dijaki in študenti aktivno sodelujejo kot občinstvo,

- spremljanje števila fakultet in drugih študentskih ustanov, ki sodelujejo z glasbenimi, kulturnimi in izobraževalnimi programi za študente.
- Za izvedbo ukrepov sta odgovorna Ministrstvo za kulturo ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.
- Do leta 2017 aktivno sodelovanje četrtnine slovenskih izobraževalnih ustanov v nacionalnem medsektorskem projektu, imenovanem Teden kulturne dediščine
 - Za leto 2014 predvidevajo 40.000 EUR, za leto 2015 50.000 EUR ter za leti 2016 in 2017 70.000 EUR, namenjenih izvajanju ukrepov.
 - Ukrepi zajemajo spremljanje števila ponudnikov letnih programov, v katerih sodelujejo tako otroci in mladina kot zaposleni v izobraževanju.
 - Za izvedbo so odgovorni [Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije](#), Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter [Slovenska nacionalna komisija za UNESCO](#).
- V okviru formalnega in neformalnega izobraževanja se otrokom in mladostnikom nudi kakovostno vzgojo o arhitekturi, vključno z oblikovanjem, krajinsko arhitekturo, urbanistiko, prostorskim načrtovanjem ali gradbeništvom
 - Obdobje med letoma 2014 in 2017 še nima natančnega financiranja ukrepov, vendar pa program predvideva sredstva v okviru razpoložljivih virov in dodatnih 200.000 EUR iz evropskih skladov.
 - Za izvedbo ukrepov so odgovorni Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, [Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo](#), [Ministrstvo za infrastrukturo](#), lokalne skupnosti in organi ter [Zavod RS za šolstvo](#).
- Pet medsektorskih projektov omrežja za kulturno-umetnostno vzgojo v okviru projekta Kulturna šola
 - Za obdobje med letoma 2014 in 2017 predvidevajo 100.000 EUR letno, namenjenih izvajanju ukrepov, in sicer v okviru razpoložljivih možnosti, ter dodatnih 100.000 EUR sredstev iz evropskih skladov.
 - Ukrepi vključujejo spremljanje:
 - števila mrežnih projektov učencev prvega razreda osnovnih šol,
 - števila usposobljenih vodij projektov znotraj izobraževalnih ustanov,
 - 10 % povečanje števila vpisanih dijakov do leta 2017 in
 - 50 % povečanje števila šol do leta 2017, ki sodelujejo v projektu Kulturna šola.
 - Za izvedbo so odgovorni Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, [Javni sklad RS za kulturne dejavnosti](#), lokalne skupnosti in organi.
- Boljše priložnosti za samozaposlitev in zaposlitev v vseh sferah kulture s poudarkom na mladih ustvarjalcih
 - Za obdobje 2014–2017 predvidevajo 7.000.000 EUR iz evropskih skladov.
 - Za izvedbo ukrepa so odgovorni Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, [Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo](#) ter [Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti](#).

Organ, ki je pristojen za izvajanje [Resolucije o nacionalnem programu za mladino 2013–2022](#), je določen v poglavju 8.2 Medsektorsko sodelovanje.

Spremembe zakona

V pripravi je nova Resolucija o [Nacionalnem programu za kulturo 2018–2025](#).

8.4 Spodbujanje kulture in kulturnega udejstvovanja

Izboljšati dostop mladih do kulture

[Resolucija o nacionalnem programu za mladino 2013–2022](#) za svoje prioritete med drugim določa tudi kulturo, ustvarjalnost, dediščino in medije. Vprašanje zadeva niz ukrepov za zmanjševanje ovir, s katerimi se mladi soočajo, ko dostopajo do kulture. [Izvedbeni načrt za leti 2016 in 2017](#) izvaja več projektov, javnih naročil in politik. Eden od ciljev je določiti *Skrb za dostopnost kakovostnih kulturnih storitev in sodelovanje mladih v kulturi*.

Cilj dejavnosti je zmanjšanje ovir, s katerimi se mladi soočajo, ko dostopajo do kulture:

- [Kulturni bazar](#)
 - Bazar želi izboljšati dostop do visokokakovostne kulturne storitve in okrepiti sodelovanje mladih v kulturi.
 - Ukrep vključuje spremljanje vse večjega odstotka kakovostnih programov in projektov, v katere so aktivno vključeni mladi (kazalnik).
 - Ukrep predvideva 53.155 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.
- [Ciljna podpora mladih umetnikov na področju glasbe in baleta](#)
 - Ukrep vključuje sofinanciranje programov in financiranje več posameznih projektov mladih ustvarjalcev. Kulturni programi in sponzorstva za mlade se izvajajo v okviru sofinanciranja javnih zavodov na državni ravni.
 - Ukrep vključuje spremljanje vse večjega odstotka kakovostnih programov in projektov, v katere so aktivno vključeni mladi (kazalnik).
 - Ukrep predvideva 350.000 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.
- [Mladinski program na področju ljubiteljske kulturne dejavnosti](#)
 - Ukrep zajema izvajanje programa dogodkov za otroke in mladostnike na področju naslednjih umetnosti: zborovsko petje, gledališče in lutkovno gledališče, književnost, instrumentalna glasba, folklor, ples, film in likovna umetnost. Programi se izvajajo v sodelovanju z osnovnimi šolami.
 - Ukrep vključuje spremljanje vse večjega odstotka kakovostnih programov in projektov, v katere so aktivno vključeni mladi (kazalnik).
 - Ukrep predvideva 150.000 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.
- [Filmska vzgoja](#)
 - Zadeva sofinanciranje projektov na področju filmske vzgoje.
 - Ukrep vključuje spremljanje vse večjega odstotka kakovostnih programov in projektov, v katere so aktivno vključeni mladi (kazalnik).
 - Ukrep predvideva 30.000 EUR finančnih sredstev v letu 2016.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.

- Financiranje programov za slovensko mladinsko filmsko dediščino
 - Ukrep zajema financiranje programov Slovenske kinoteke, vključno z njenim pedagoškim programom za otroke in mladino.
 - Ukrep vključuje spremljanje vse večjega odstotka kakovostnih programov in projektov, v katere so aktivno vključeni mladi (kazalnik).
 - Ukrep predvideva 22.246 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.

- Kulturna šola
 - Projekt se osredotoča predvsem na občolske kulturne dejavnosti v osnovnih šolah in ima jasen cilj, tj. izboljšati kakovost in število osnovnošolcev, ki se aktivno in pasivno ukvarjajo s kulturo.
 - Ukrep predvideva spremljanje števila šol v programu Kulturna šola (kazalnik).
 - Ukrep predvideva 10.000 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.

- Rastem s knjigo
 - Gre za nacionalni projekt za spodbujanje bralne kulture, ki ga izvaja in upravlja Javna agencija RS za knjigo.
 - Ukrep vključuje spremljanje vse večjega odstotka kakovostnih programov in projektov, v katere so aktivno vključeni mladi (kazalnik).
 - Ukrep predvideva 80.000 EUR finančnih sredstev letno.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.

- Podpora novim kariernim možnostim
 - Ukrep želi spodbuditi zaposlovanje in zaposljivost, pri čemer zagotavlja družbeno vključitev in spodbuja enake možnosti za brezposelne in samozaposlene mlade do 29. leta starosti.
 - Ukrep vključuje spremljanje vse večjega odstotka kakovostnih programov in projektov, v katere so aktivno vključeni mladi (kazalnik).
 - Ukrep predvideva 400.000 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.

- Štipendija za specializirane poklice v kulturi
 - Ukrep želi povečati delež kakovostnih programov in projektov, v katere so aktivno vključeni mladi (kazalnik).
 - Ukrep predvideva 291.666 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.

- Neposredni poziv direktorjem javnih ustanov na področju kulture
 - Ukrep podpira vsebine, s katerimi bi imeli mladi boljši dostop do kulturne dediščine in prek katerih bi spodbudili njihovo aktivno sodelovanje v projektih, povezanih z dediščino.
 - Ukrep predvideva spremljanje števila izvajanih izobraževalnih programov in sodelujočih na letni ravni (kazalnik).
 - Financira se v okviru javnih del in predvideva 750.000 EUR letno.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.

- Dodatna znanja za mlade na področju kulture v okviru [Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti](#)
 - Ukrep pridobivanja dodatnih znanj in praktičnega usposabljanja prek kakovostnega mentorstva želi med drugim doseči naslednje cilje:
 - spodbuditi zaposlovanje brezposelne mladine do vključno 29. leta starosti,
 - promovirati prilagojeno usposabljanje ter medgeneracijski prenos znanja in izkušenj na mlade,
 - promovirati kulturno podjetništvo mladih in
 - podpreti mlade pri izvajanju inovativnih projektov.
 - Ukrep zajema spremljanje števila izvedenih projektov, v katerih aktivno sodelujejo mladi vseh starosti in različnih družbenih podlag v izobrazbi o varovanju kulturne dediščine (kazalnik).
 - Ukrep predvideva 400.000 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.

- Izobraževalni programi za mentorje otroških in mladinskih folklornih skupin – izvajanje pesmi s strani otrok in mladih
 - Seminar je namenjen vsem, ki se zanimajo za folklorne pesmi in prenos petja na otroke.
 - Kazalnik je število udeležencev na delavnici.
 - Ukrep predvideva 2.000 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.

- Teden kulturne dediščine
 - Gre za državni medsektorski projekt. Namen Tedna kulturne dediščine je v vzgojnem procesu, formalnem in neformalnem izobraževanju povečati vsebine, povezane z dediščino.
 - Ukrep vključuje spremljanje števila sodelujočih osnovnih in srednjih šol ter sodelujočih mladostnikov (kazalnik).
 - Ukrep predvideva 3.500 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.

- Izobraževanje in gledališka pedagogika
 - Cilj izobraževanja je predstaviti praktične primere, kako učence motivirati prek gledališke pedagogike, izboljšati kakovost poučevanja in razumevanja vsebine v razredu. Usposabljanje je namenjeno vsem, ki se med svojim delom srečujejo z gledališčem in ga tudi uporabljajo.
 - Kazalnik je število udeležencev na delavnici.
 - Ukrep predvideva 5.000 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.

- Modul filmske vzgoje
 - Seminar svoje udeležencem na več ravneh in oblikah predstavi temeljne ideje in vsebine, metode dela, animiranje mladih in način organiziranja filmskih izobraževalnih vsebin.
 - Kazalnik je število udeležencev na delavnici.
 - Ukrep predvideva 2.000 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.

- Ciljna podpora projektom, ki vključujejo mlade iz narodnih manjšin in drugih ranljivih skupin
 - Sofinanciranje mladim omogoča, da aktivno sodelujejo pri razvoju kulture svoje manjšine ter tako okrepijo svoje sodelovanje in vključenost v sam razvoj kulture njihove skupnosti.
 - Ukrep spremlja število kulturnih projektov, ki vključujejo mlade iz narodnih manjšin in drugih ranljivih skupin oziroma so njim namenjeni (kazalnik).
 - Ukrep predvideva 80.000 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017 (40.000 EUR Ministrstva za kulturo in 40.000 EUR Javnega sklada za kulturne dejavnosti).
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.

Izvedbeni načrt zajema prednostni podsektor za zagotavljanje pogojev za lažji dostop mladih do kulturne dediščine in njihovo aktivno udejstvovanje v projektih, ki zadevajo dediščino.

Programi, ukrepi in politike financirajo različni javni akterji, v največji meri pa [Ministrstvo za kulturo](#), [Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport](#), Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti in drugi javni zavodi, ki delujejo na področju kulture. Zgornji ukrepi skupaj ponujajo približno 3,7 milijonov EUR sredstev.

Širjenje informacij o kulturnih priložnostih

Izvedbeni načrt Resolucije o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022 za leti 2016 in 2017 zajema naslednje ukrepe:

- Teden kulturne dediščine
 - Cilji projekta med drugim vključujejo dostop do vsebin (brezplačni dogodki), meddisciplinsko postavitve vsebin s področja dediščine, odprto vzgojno okolje, meddisciplinsko integracijo, mrežo organizacij različnih področij (dediščina, kultura, izobraževanje, turizem, šport, lokalne skupnosti in nevladne organizacije) ter načela formalnega in neformalnega izobraževanja.
 - Projekt sofinancira Ministrstvo za kulturo v višini 3.500 EUR finančnih sredstev letno (v letih 2016 in 2017).
- Javni razpis za sofinanciranje programov mladinskega dela v letih 2016 in 2017
 - Pogoji in merila za sodelovanje na javnem razpisu se osredotočajo tudi na krepitev obveščanja in svetovanja v mladinskem sektorju.
 - [Urad Republike Slovenije za mladino](#) sofinancira razpis v višini 150.000 EUR letno.
- Rastem s knjigo
 - Gre za nacionalni projekt za spodbujanje bralne kulture.
 - Ob podpori [Zavoda RS za šolstvo](#), Društva šolskih knjižničarjev Slovenije in [Društva slovenskih pisateljev](#) ga izvaja [Javna agencija za knjigo RS](#) v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo, Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport in [Združenjem splošnih knjižnic](#).
 - Projekt sofinancira Ministrstvo za kulturo v višini 80.000 EUR letno.

Znanje o kulturni dediščini med mladimi

Določeni zgoraj omenjeni projekti so vključeni v [Izvedbeni načrt Resolucije o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022 za leti 2016 in 2017](#) in so opisani v nadaljevanju:

- Financiranje programov za slovensko mladinsko filmsko dediščino
 - Ukrep zajema financiranje programov [Slovenske kinoteke](#), vključno z njenim pedagoškim programom za otroke in mladino.
 - Projekt sofinancira Ministrstvo za kulturo, in sicer v višini približno 23.000 EUR letno.
- Teden kulturne dediščine
 - Nacionalni medsektorski projekt Tedna kulturne dediščine je tesno povezan z vseevropskim projektom »Dnevi evropske kulturne dediščine« in predstavlja nadgradnjo glede na ciljno publiko (otroci in mladostniki). Namen Tedna kulturne dediščine je v vzgojnem procesu (tako formalnem kot neformalnem izobraževanju) povečati vsebine, povezane z dediščino.
- Dodatna znanja za mlade na področju kulture v okviru Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti
 - Ukrep spodbuja usposabljanja ter medgeneracijski prenos znanja in izkušenj na mlade (predvsem na področju kulturne dediščine).
 - Projekt sofinancira Ministrstvo za kulturo, in sicer v višini 400.000 EUR letno.

8.5 Razvoj kulturnih in ustvarjalnih znanj

Učenje kulturnih in ustvarjalnih znanj prek vzgoje in usposabljanja

Umetnost se smatra kot samostojni predmet. Po učnem načrtu je umetnost obvezni predmet skozi celotno osnovno šolo (stopnja ISCED 1 in ISCED 2).

V nadaljevanju je opredeljen položaj umetniških predmetov v okviru nacionalnega učnega načrta:

- [Umetnost](#) (izbirni umetniški predmet)
- Ples kot del obveznega neumetniškega predmeta ([športna vzgoja](#))
- Dramska vzgoja kot del obveznega neumetniškega predmeta ([slovenščina](#))
- [Glasbena vzgoja](#) (obvezni umetniški predmet)
- [Likovna umetnost](#) (obvezni umetniški predmet)
- [Etnologija – kulturna dediščina in načini življenja](#) (izbirni predmet)

Srednješolci (ISCED 3) morajo opraviti [obvezne izbirne vsebine](#), med katerimi je tudi Kultura in umetnost, ki vključujejo povezane dejavnosti v okviru glasbene vzgoje, likovne umetnosti, filma, plesa, dramske vzgoje in književnosti ter aktivnosti učenja o naravni dediščini in njenem ohranjanju. Vsebine obsegajo 15 ur.

Eden od ciljev, ki jih ima Slovenija za celotni učni program, je spodbujanje interdisciplinarnih povezav med umetnostjo in ostalimi predmeti.

Leta 2009 je Slovenija sprejela [Državne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju](#). Seznam področij glede na cilje kulturno-umetnostne vzgoje zajema:

- bralno kulturo,
- filmsko in avdio-video kulturo,

- glasbo,
- multimedijsko umetnost,
- kulturno dediščino in tehnološko kulturo,
- vizualno umetnost (slikarstvo, kiparstvo, fotografija, arhitektura, dizajn, ipd.) ter
- odrsko umetnost (gledališče, lutkarstvo, sodobni ples, itd.).

Seznam je še odprt in nikakor ne zaključen. Cilji kulturno-umetnostne vzgoje se med seboj prepletajo in dopolnjujejo, z njimi pa želijo:

- prepoznati temeljno človekovo pravico do izobraževanja in sodelovanja na kulturnem področju,
- razviti ustvarjalno plat,
- razviti osebne zmožnosti,
- izboljšati kakovost izobraževanja,
- razviti estetsko občutljivost in kritično oko do kulture in umetnosti,
- izraziti kulturno raznolikost,
- dvigniti raven kulturne ozaveščenosti in
- spodbuditi ozaveščenost glede pomena državne kulturne dediščine.

Podpirajo in spodbujajo tudi neformalno izobraževanje (glej 8.4 Spodbujanje kulture in kulturnega udejstvovanja):

- dodatna znanja za mlade na področju kulture v okviru [Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti](#),
- mladinski program na področju ljubiteljske kulturne dejavnosti,
- javni razpis za sofinanciranje aktivnosti na področju zaposlovanja mladih za leti 2016 in 2017 (pogoji in merila javnega razpisa so usmerjena promociji pomembnosti udejstvovanja mladih) in
- [Kulturni bazar](#).

Posebna usposabljanja za strokovnjake na področju izobraževanja, kulture in mladih

Čeprav jih mnogi študijski programi (npr. predšolska vzgoja in razredni pouk) poučijo o posameznih področjih umetnosti, pa strokovni delavci v vrtcih in šolah med svojim formalnim izobraževanjem niso sistemsko izpostavljeni kulturni vzgoji.

[Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport](#) vsako leto izda [Katalog programov nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju](#). Tovrstna strokovna usposabljanja in delavnice na področju kulturno-umetnostne vzgoje izvajajo različni strokovnjaki iz več ustanov. Kakovostna usposabljanja s strokovnjaki iz kulturnih ustanov in umetniki nudi tudi [Kulturni bazar](#) v svojem Katalogu ponudbe kulturno-umetnostne vzgoje ([2016/17](#)). Kulturni bazar ponuja izobraževanja in usposabljanja tako za strokovnjake na področju kulture in mladih kot za splošno javnost.

Kakovosten dostop do ustvarjalnega okolja

[Izvedbeni načrt Resolucije o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022 za leti 2016 in 2017](#) predvideva naslednji ukrep:

- Neposredni poziv direktorjem javnih ustanov na področju kulture, da predložijo svoje finančne načrte in programe dela za leti 2016 in 2017.

- Glede na predlagane programe dela javnih ustanov na področju kulturne dediščine bodo te ponudile tudi svoje prostorske in tehnološke zmogljivosti (infrastruktura ipd.).
- Ukrep predvideva 200.000 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
- Za izvedbo je odgovorno [Ministrstvo za kulturo](#).

8.6 Razvoj podjetniških spretnosti prek kulture

Razvoj podjetniških spretnosti prek kulturnih dejavnosti

Slovenija je ukinila študijski program na posebnem oddelku za kulturno upravljanje in politiko. Prav tako so zavrnilo predlagani podiplomski študij kulturne politike in upravljanja.

Slovensko poslovno okolje je na splošno slabo razvito na področju upravljanja kulture. Če je bilo v preteklosti financiranje zaviranja vredno, pa so javni viri močno zategnili pasove (med letoma 2009 in 2014 se je vložek [Ministrstva za kulturo](#) zmanjšal za 21 %). Slovenija ne predvideva posebnih ukrepov na področju podjetništva v kulturi ter v kulturni in ustvarjalni industriji.

Na podlagi podatkov iz poročila o [umetnosti in kulturni vzgoji v evropskih šolah](#) pa slovenski izobraževalni sistem uporablja učni načrt, ki ustvarjalni razvoj učencev povezuje s spodbujanjem poslovnega duha. Katedra za kulturologijo je nastala leta 1994. Združuje britansko kulturologijo, antropologijo, religijske študije ter sodobno sociologijo in filozofijo. Katedra izvaja dodiplomske, podiplomske in doktorske študijske programe, ki obravnavajo področje kulture.

Študijski programi [Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani](#), ki obravnavajo kulturo, so dodiplomski študijski program [Kulturologija](#), magistrski študijski program [Kulturologija – kulturne in religijske študije](#), fakulteta pa ponuja tudi številne interdisciplinarne doktorske programe, kot so [Balkanski študiji](#), [Kulturologija](#), [Razvojne študije](#), [Etnični in migracijski študiji](#), [Religiologija](#) ter [Socialna in politična antropologija](#). Program Kulturologija nudi širok nabor razumevanja večplastne kulturne realnosti, pri čemer svojim študentom omogoča, da se gibajo med različnimi sodobnimi kulturnimi okolji, vendar brez posebnega poudarka na podjetništvo.

Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani izvaja prvo- in drugostopenjski bolonjski študijski program [Sociologija kulture](#). Dodiplomski študij traja tri leta, podiplomski pa dve leti.

Razmere so nekoliko boljše na področju dizajna, kjer Fakulteta za dizajn, pridružena članica Univerze na Primorskem, izvaja tako dodiplomski kot podiplomski študijski program [Dizajn management](#).

[Poletna šola kulturnega menedžmenta](#) obstaja vse od leta 2015. Gre za univerzitetni projekt v okviru umetniškega sveta, ki ga skupaj organizirajo štiri fakultete [Univerze v Ljubljani](#), in sicer [Ekonomski fakulteta](#), [Akademija za likovno umetnost in oblikovanje](#), [Akademija za glasbo](#) ter [Akademija za gledališče, radio, film in televizijo](#).

Mladi podjetniki v kulturi ter kulturni in ustvarjalni industriji

Za mlade podjetnike v kulturi ter kulturni in ustvarjalni industriji ni posebnega programa. Poudariti pa je treba, da [Nacionalni program za kulturo 2014–2017](#) predvideva ustanovitev Centra za

kreativnost. Ta je bil ustanovljen junija 2017 kot del projekta za spodbujanje nadaljnega razvoja kreativne in kulturne industrije v Sloveniji. Center najprej podpira inovativne oblike novega gospodarstva na področju ustvarjalne industrije (t. i. *start-up, co-working, service jam*), ki povezujejo izdelke in podjetja ter spodbujajo razvoj projektov socialne inovacije in družbenega podjetništva. Trenutno še ni znano, ali center predvideva dejavnosti tudi za mlade, vendar upanje ostaja.

8.7 Spodbujanje ustvarjalne rabe novih tehnologij

Novе tehnologije za podporo ustvarjalnosti in inovativnosti

Januarja 2016 je [Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport](#) sprejelo [Strateške usmeritve nadaljnega uvajanja IKT v slovenske VIZ do leta 2020](#). Z njimi želi spodbuditi ustvarjalnost in inovativnost, v tem kontekstu pa je raba novih tehnologij ključnega pomena za ustvarjanje nove vrednosti. Smernice se opirajo tudi na projekte Evropske komisije, kot so:

- [DIGCOMP: evropski okvir za razvijanje in razumevanje digitalne kompetence](#), inovativnost s tehnologijo, aktivno sodelovanje v skupnih digitalnih in multimedijjskih produkcijah ter izražanje lastne ustvarjalnosti prek digitalnih medijev in tehnologije ter
- [Ponovni razmislek o izobraževanju: naložbe v spretnosti za boljše socialno-ekonomske rezultate](#), spodbujati odličnost in inovacije ter ustvarjanje novih multidisciplinarnih učnih načrtov za promocijo spretnosti, kot so podjetništvo, hitro reševanje težav in kreativno razmišljanje.

Besedilo ne določa sredstev iz javnih virov, namenjenih dodatnemu uvajanju IKT. Kljub temu pa 8. člen [Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja](#), najpomembnejšega pravnega akta na področju osnovnega usposabljanja in izobraževanja, predvideva sistemsko financiranje osnovnošolskega izobraževanja.

Omogočanje dostopa do kulture prek novih tehnologij

[Nacionalni program za kulturo 2014–2017](#) predvideva naslednje ukrepe:

- boljše pogoje za zbiranje, dostopanje in stalno ohranjanje slovenske pisne kulturne dediščine v knjižnicah v klasični in digitalni obliki,
- boljši dostop do specializiranih storitev, ki jih ponujajo javne knjižnice, in višja kakovost teh storitev,
- boljša zaščita in dostop do arhivskega materiala in
- tema za digitalizacijo:
 - cilj je digitalizacija in shranjevanje digitalnih vsebin iz področja kulture, ki je med osnovnimi nalogami javnih ustanov, ki delujejo v sferi kulturne dediščine,
 - izvajajo se naslednji ukrepi:
 - stalno povečanje obsega digitalnih vsebin na področju kulture in njihovega spletnega dostopa,
 - digitalno ohranjanje sodobnih del in razpoložljivost javnosti prek spleta,
 - sofinanciranje digitalizacije v višini 6 milijonov EUR za oba ukrepa in dodatna sredstva, če so na voljo.

8.8 Sinergije in partnerstva

Sinergije med javnimi politikami in programi

[Nacionalni program za kulturo 2014–2017](#) služi kot temelj za ustvarjanje sinergije med javnimi politikami in programi, kot je denimo:

1. kulturno-umetnostna vzgoja: glede na Resolucijo Nacionalnega programa za kulturo 2014–2017 je »vsebina in naloga kulturno-umetnostne vzgoje na razpotju med kulturnim, vzgojnim in znanstvenim sektorjem, zaradi česar je njen načrtovani razvoj prednostna naloga [Ministrstva za kulturo](#) in [Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport](#). Zaradi prepoznavnih učinkov na celovit razvoj posameznika in družbe kot celote je pomembno, da se ga vzpostavi v vsa področja človeške dejavnosti in življenja, pa tudi v vseh obdobjih življenja, torej so za njegovo izvajanje odgovorni tudi ostali sektorji (družbeni, zdravstveni, turistični, okoljski, gospodarski, prometni, ipd.) Posebno pozornost se posveča tudi različnim družbenim skupinam in subkulturam, ki na tak ali drugačen način vključujejo različne kulturne dejavnosti« (glej str. 105).

Cilj vsakega področja je uvesti koherentni kulturno-umetnostni vzgojni sistem z dolgoročnim načrtovanjem, ki temelji na kakovostnih kulturnih produkcijah. V nadaljevanju pa program predvideva naslednje ukrepe:

- imenovanje Nacionalnega odbora za kulturno-umetnostno vzgojo, ki bo odgovoren za izvajanje in spremljanje izvedbenih načrtov na tem področju. Vsaka sfera kulture ima svojega nacionalnega koordinatorja za kulturno-umetnostno vzgojo, odbor pa vključuje predstavnike [Ministrstva za zunanje zadeve](#), [Zavoda RS za šolstvo](#), izobraževalnih ustanov in [Slovenske nacionalne komisije za UNESCO](#),
 - spodbuditi izobraževalne ustanove v pripravo in vključevanje kulturno-umetnostne vzgoje v svoje letne plane dela in izobraževalne programe,
 - sodelovanje v nacionalni mreži koordinatorjev za kulturno-umetnostno vzgojo v okviru izobraževalnih ustanov,
 - pet medsektorskih projektov omrežja za kulturno-umetnostno vzgojo v okviru projekta Kulturna šola,
 - Projekt se že izvaja v okviru [Izvedbenega načrta Resolucije o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022 za leti 2016 in 2017](#).
 - Projekt Kulturna šola se osredotoča predvsem na obšolske kulturne dejavnosti v osnovnih šolah in ima jasen cilj, tj. izboljšati število udeležencev in kakovost udeležbe osnovnošolcev ter njihovih staršev, starih staršev in mentorjev, ki se prek obšolskih dejavnosti izven učnega načrta aktivno in pasivno ukvarjajo s kulturo.
2. Razvoj trga ustvarjalne industrije
 - Ustanovitev interdisciplinarne delovne skupine za pripravo strategije
 3. [Osnutek strategije s področja oblikovanja](#)
 - Strategija cilja na področju izobraževanja z naslednjimi ukrepi: izboljšanje znanj na področju oblikovanja, s posebnim poudarkom na (eksperimentalnih) projektih, s katerimi bi zadovoljili potrebe tako javnega kot zasebnega sektorja, ustvarjanje pogojev za prenos na model kreativnega gospodarstva prek izobraževanja, spodbujanje oblikovanja kot sestavnega dela vseh razvojnih postopkov in projektov, s katerimi obstoječi oblikovalci pridobivajo nova znanja prek vzpostavitve mednarodnih partnerstev.
 - Osnutek zato predvideva naslednje ukrepe, ki zadevajo mlade: poučevanje sodobnih spretnosti prek izobraževalnega sistema, ki lahko mladim poda znanja

trenutnega okolja. Ta vključujejo oblikovanje in ustvarjalne sposobnosti, ki se najenostavneje priučijo skozi praktično delo. V tem primeru pa oblikovanje postane tako vsebina kot način pridobivanja novih znanj. Predlog želi razviti program oblikovanja in ustvarjanja, ki bi ga leta 2017 ena šola vpeljala v obliki dopolnilne dejavnosti.

[Izvedbeni načrt Resolucije o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022 za leti 2016 in 2017](#) zajema spodaj navedeno:

- štipendije za specializirane poklice v kulturi:
 - [Zakon o štipendiranju](#) dopolnjujeta uredba [Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo](#) in Nacionalni program za kulturo,
 - štipendije so namenjene študijskim programom in področjem »za določene specializirane umetniške poklice v okviru umetniške in kulturne dediščine, s katerimi se želi izboljšati ključne kompetence in sposobnosti ter pridobiti dodatna znanja, ki so pogoj za uspešnejšo integracijo mladih na trg delovne sile«,
 - ukrep predvideva 291.666 EUR finančnih sredstev letno.

Partnerstva med kulturnim in ustvarjalnim sektorjem, mladinskimi organizacijami ter mladimi delavci

Primeri partnerstva med kulturnim in ustvarjalnim sektorjem:

- [Mladinske kreativne produkcije](#):
 - od 1. julija 2016 do 15. septembra 2018,
 - projekt vodi [Mladinski center Dravinjske doline](#) in pomaga ustvariti mehanizem, ki bi mladim na področju arhitekture in oblikovanja pomagal pridobiti delovna znanja ter obenem povečal njihovo prepoznavnost in potrebe njihovih storitev na trgu dela,
 - projekt sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport in Evropski socialni sklad, in sicer v višini 190.134,15 EUR.
- [ŠILA Impro liga](#):
 - projekt vodi Društvo za kulturo in izobraževanje IMPRO,
 - gre za letni projekt,
 - program pa temelji na gledališki improvizaciji oz. obliki gledališke umetnosti brez vnaprej pripravljenih elementov. ŠILA je zasnovana kot turnir, vezan na šolsko leto,
 - mladi se prek impro gledališča naučijo, kako postati dobri improvizatorji, obenem pa spoznajo skupinsko delo in altruizem, raziščejo pa tudi inovativne rešitve, različne oblike izražanja, ipd. Program mlade igralce in gledalce spodbuja, da sodelujejo v kulturnem življenju,
 - ciljna skupina: približno 300 dijakov med 15. in 19. letom starosti,
 - program sofinancira Društvo za kulturo in izobraževanje IMPRO, in sicer je v letih 2016 in 2017 nudilo sredstva v višini 20.119 EUR, ki jih je pridobilo prek javnega razpisa za sofinanciranje programov dela mladih, ki ga je objavil Urad Republike Slovenije za mladino.
- Alternativni bend:
 - projekt vodi [Mladinski informativni in kulturni klub Murska Sobota](#),

- gre za letni projekt,
 - projekt temelji na popularizaciji medijsko slabo pokritih alternativnih žanrov, inovativnega in kreativnega glasbenega izražanja posameznih avtorjev in glasbenikov ter njihove nekomercialne poti. Projekt ima tudi vzgojno noto, saj veliko glasbenikov izvaja tudi brezplačne delavnice za mladostnike. Projekt nagovarja splošno občinstvo ter njihovo kritično razmišljanje, dojetanje in sprejemanje sodobne glasbe,
 - s projektom želijo razširiti obzorja kritičnega razmišljanja mladih in lokalnemu občinstvu ponuditi vpogled v glasbeno ponudbo,
 - ciljna skupina: mladi na lokalni in regijski ravni, do 150 udeležencev,
 - program je bil v letih 2016 in 2017 sofinanciran prek javnega razpisa za sofinanciranje programov dela mladih, ki ga je objavil Urad Republike Slovenije za mladino, in sicer so iz razpisa pridobili 16.707 EUR sredstev.
- Platforma BITI, [KUD Pozitiv](#):
 - projekt predstavlja nadaljevanje prvotnega in je povezan s trajnostnim načinom življenja, odgovorno rabo ter kreativnimi in inovativnimi rešitvami za izboljšanje kakovosti življenja in sobivanje v določeni skupnosti,
 - projekt prežemata raziskovalni značaj in odprtost, sledi pa interesom in potrebam svojih udeležencev ter trenutnim povezanim družbenim izzivom,
 - ciljna skupina: mladi med 15. in 35. letom starosti, približno 1.000 sodelujočih,
 - program je bil v letih 2016 in 2017 sofinanciran prek javnega razpisa za sofinanciranje programov dela mladih, ki ga je objavil Urad Republike Slovenije za mladino, in sicer so iz razpisa pridobili 23.690 EUR sredstev.
- Klubska scena:
 - projekt vodi [Javni zavod za kulturo, mladino in šport Litija](#),
 - vključuje organizacijo različnih glasbenih in kulturnih dogodkov, katerih srce so predvsem neuveljavljeni avtorji, glasbeniki, umetniki in nekomercialni žanri,
 - v prostorih Mladinskega centra Litija so uredili tudi multimedijski center, ki mladim nudi dostop do tehnične opreme za deljenje in soustvarjanje programa centra,
 - ciljna skupina: mladi glasbeniki, pesniki in ustvarjalci, 100 sodelujočih,
 - program je bil v letih 2016 in 2017 sofinanciran prek javnega razpisa za sofinanciranje programov dela mladih, ki ga je objavil Urad Republike Slovenije za mladino, in sicer so iz razpisa pridobili 21.337 EUR sredstev.
- Festival mladih kultur Kunigunda:
 - organizator festivala je [Mladinski center Velenje](#),
 - zametki festivala segajo v leto 1998, danes pa je Kunigunda simbol mladih in alternativnih velenjskih kultur. Program vključuje koncerte, razstave, predstave, predavanja, uprizoritve, športne in intermedijske vsebine, ki odražajo vsakoletni mozaik subkultur na lokalni ravni,
 - festival se ponaša predvsem s prenosom znanja in kakovostnim preživljanjem prostega časa,
 - ciljna skupina: mladina in oboževalci alternativne kulture, vsaj 2.000 sodelujočih,
 - program je bil v letih 2016 in 2017 sofinanciran prek javnega razpisa za sofinanciranje programov dela mladih, ki ga je objavil Urad Republike Slovenije za mladino, in sicer so iz razpisa pridobili 24.061 EUR sredstev.
- Mladinski Radio Galama:

- radio vodi [Ljudska univerza Radovljica](#),
 - postaja želi povezati mlade na njihovi izobraževalni poti. Omogoča jim kreativno izražanje, komunikacijo, strokovni razvoj ter pridobivanje različnih socialnih in komunikacijskih veščin, s čimer nudi številne priložnosti za mlade,
 - prek radia se mladi prvič soočijo z javnim nastopanjem, povežejo se z drugimi glasbeniki, okrepijo svoja čustva, naučijo se, kako se predstaviti javnosti, pridobijo na samozaupanju, itd.,
 - ciljna skupina: mladina na lokalni in regijski ravni,
 - program je bil v letih 2016 in 2017 sofinanciran prek javnega razpisa za sofinanciranje programov dela mladih, ki ga je objavil Urad Republike Slovenije za mladino, in sicer so iz razpisa pridobili 12.712 EUR sredstev.
- Urbana ustvarjalnost:
 - projekt vodi [Zavod za šport, turizem in prosti čas Sežana](#),
 - projekta Odprta galerija in Moj dežnik je lahko balon za en dan javne površine spremenijo v življenjski prostor. S projektom želijo mladi izpostaviti multifunkcionalnost, uporabnost in lepoto, prek umetnosti pa postanejo soustvarjalci javnih prostorov,
 - mladina v umetnosti prepozna sredstvo intervencije, poleg tega pa prispevajo pri ustvarjanju javnih prostorov in opozarjajo na težave teh površin,
 - ciljna skupina: mladi med 13. in 29. letom starosti, 10 sodelujočih,
 - program je bil v letih 2016 in 2017 sofinanciran prek javnega razpisa za sofinanciranje programov dela mladih, ki ga je objavil Urad Republike Slovenije za mladino, in sicer so iz razpisa pridobili 21.156 EUR sredstev.
- Medijsko vključevanje mladih:
 - projekt vodi [Društvo zaveznikov mehkega pristanka](#),
 - v sodelovanju s svojimi partnerji in posamezniki društvo letno posname več kot 70 kratkih video vsebin za mesečno mladinsko TV oddajo, poleg tega pa organizira delavnice za mlade filmske ustvarjalce, delavnice na področju filmske produkcije itd.,
 - neformalno in medosebno učenje med delavnicami mladim omogoča, da raziščejo in se ozavestijo o svoji realnosti,
 - ciljna skupina: mladina na lokalni, regijski, državni in mednarodni ravni,
 - program je bil v letih 2016 in 2017 sofinanciran prek javnega razpisa za sofinanciranje programov dela mladih, ki ga je objavil Urad Republike Slovenije za mladino, in sicer so iz razpisa pridobili 27.143 EUR sredstev.
- Glasbene delavnice:
 - delavnice organizirata mladinski center [LokalPatriot](#) in [Mladinski klub DNSŠ](#),
 - mladi se na delavnicah naučijo osnov igranja kitare, bas kitare in bobnov ter petja,
 - mladi imajo tako priložnost, da svoj prosti čas preživijo pod budnim očesom izkušenih glasbenikov, pri čemer izboljšajo svoje znanje in se naučijo osnovnih prijemov,
 - ciljna skupina: mladi med 15. in 29. letom starosti, 20 sodelujočih na vsaki delavnici,
 - program je bil v letih 2016 in 2017 sofinanciran prek javnega razpisa za sofinanciranje programov dela mladih, ki ga je objavil Urad Republike Slovenije za mladino, in sicer so iz razpisa pridobili 13.256 EUR sredstev.

- Mladinski program:
 - program vodi [Koroški mladinski kulturni center Kompleks](#),
 - nudi kakovostne nekomercialne kulturne bombončke, kot so tedenski kulturni dogodki na področju glasbe in umetnosti, ter možnost neformalnega izobraževanja,
 - prek mediacije med mladimi in lokalnimi organi lahko vzpostavimo dialog in soodločanje o pomembnih vprašanih mladih. Program mladim omogoča prostor za osebno in karierno rast,
 - ciljna skupina: mladi med 15. in 29. letom starosti, 5.000 sodelujočih,
 - program je bil v letih 2016 in 2017 sofinanciran prek javnega razpisa za sofinanciranje programov dela mladih, ki ga je objavil Urad Republike Slovenije za mladino, in sicer so iz razpisa pridobili 10.623 EUR sredstev.

8.9 Izboljšanje družbene vključenosti prek kulture

Spodbujanje enakosti in udeležbe mladih prek kulturnih dejavnosti

[Izvedbeni načrt Resolucije o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022 za leti 2016 in 2017](#) zajema naslednje ukrepe za spodbujanje enakosti in udeležbo mladih:

- Podpora novim kariernim možnostim
 - Ukrepi želijo spodbuditi zaposlovanje in zaposljivost, pri čemer zagotavlja družbeno vključitev in spodbuja enake možnosti za brezposelne in samozaposlene mlade do 29. leta starosti.
 - Ukrepi predvideva 400.000 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
- Razvoj inovativnih učnih okolij in fleksibilnih oblik učenja za izboljšanje splošnih znanj na področju kulture
 - Cilj je vpeljati nove metode, poiskati kreativne načine za predajanje znanja in v proces vključiti nove tehnologije, spoznati, kako kreativno uporabiti IKT za izboljšanje splošnih znanj (denimo zmožnost načrtovanja in reševanja težav, samostojno delo, analitično razmišljanje, kreativnost, podjetništvo, bralna pismenost) in drugih sposobnosti učencev, dijakov in študentov v okviru njihovega sodelovanja.
 - Kazalnik je število izvedenih projektov, v katerih aktivno sodelujejo mladi vseh starosti in iz različnih socialnih okolij v izobrazbi o varovanju kulturne dediščine.
 - Ukrepi predvideva 100.000 EUR finančnih sredstev v letu 2016 in 300.000 EUR v letu 2017.
 - Za izvedbo je odgovorno Ministrstvo za kulturo.
- Dodatna znanja za mlade na področju kulture v okviru Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti
 - Z ukrepom pridobivanja dodatnih znanj in praktičnega usposabljanja prek kakovostnega mentorstva želijo med drugim doseči naslednje cilje:
 - spodbuditi zaposlovanje brezposelne mladine do 29. leta starosti,
 - spodbuditi usposabljanja ter medgeneracijski prenos znanja in izkušenj na mlade (predvsem na področju kulturne dediščine),
 - promovirati kulturno podjetništvo mladih,

- podpreti mlade pri izvajanju inovativnih projektov, ki omogočajo boljšo zaposljivost te ciljne skupine brezposelnih, s čimer razvijajo tudi ustrezna znanja in pristope med iskanjem zaposlitve ter
- spodbuditi in razvijati aktivno državljanstvo mladih z namenom zaposlovanja v organizacijah, ki se aktivno ukvarjajo z mladinskim in nevladnim sektorjem.
- Ukrep predvideva 400.000 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
- Štipendija za specializirane poklice v kulturi
 - Program ustvarja pogoje za pridobivanje novih znanj ter olajša dostopnost kulture, pri čemer spodbuja tudi raziskave in ustvarjalnost na šibkejših področjih (glej poglavje 8.8 Sinergije med javnimi politikami in programi).

Kulturne dejavnosti kot boj proti diskriminaciji in revščini

[Izvedbeni načrt Resolucije o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022 za leti 2016 in 2017](#) predvideva naslednje ukrepe:

- Javni razpisi za sofinanciranje programov romskih organizacij
 - Spodbuda aktivnega delovanja organiziranih romskih skupnosti na več področjih, predvsem pa prek dejavnosti za izboljšanje položaja žensk in moških iz romske skupnosti na lokalni ravni. Aktivnosti vključujejo ozaveščanje in protidiskriminacijske dejavnosti ter odpravljanje predsodkov in stereotipov v zvezi s ciljno skupino mladih.
 - Ukrep predvideva 250.000 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.
- Ciljna podpora projektom, ki vključujejo mlade iz narodnih manjšin in drugih ranljivih skupin
 - Projekt mladim omogoča, da aktivno sodelujejo pri razvoju kulture svoje manjšine ter tako okrepijo svoje sodelovanje in vključenost v sam razvoj kulture njihove skupnosti.
 - Ukrep predvideva 80.000 EUR finančnih sredstev v letih 2016 in 2017.

8.10 Trenutne razprave in reforme

V pripravi je nova Resolucija o [Nacionalnem programu za kulturo 2018–2025](#), ki pa ne vključuje posebnih ukrepov za mlade. Pripravlja se tudi novi Nacionalni program za jezikovno politiko.

Na spletnih straneh [Ministrstva za kulturo](#) je na voljo [Osnutek strategije s področja oblikovanja](#). Trenutni položaj strategije še ni znan, saj je osnutek med uredbami v pripravi. Prav tako ni znano, ali je bila strategija sprejeta. Do 15. aprila 2017 je bilo mogoče oddati pomisleke. Strategija predvideva ukrepe za mlade na področju izobraževanja, s katerimi želi izboljšati oblikovalska znanja.